

Sotkamon kunta
Ympäristönsuojeluviranomainen
Markkinatie 1
88600 Sotkamo

Sotkamon riistanhoitoyhdistys ja Sotkamon Ampujat Ry, Huhtikankaan ampumaradan ympäristölupahakemus

Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on pyytänyt lausuntoa Kainuun ympäristöterveyspalveluilta koskien Sotkamon riistanhoitoyhdistyksen ja Sotkamon Ampujat Ry:n ympäristölupahakemusta. Lupaa haetaan Huhtikankaan ampumaradalle. Kyseessä on olemassa oleva toiminta, jolla ei ole aiempaa ympäristölupaa. Toiminnalla on Oulun lääninhallituksen myöntämä sijoituspaikkalupa vuodelta 1970 ja ampumaradan laajennuslupa vuodelta 1993.

Ampumarata sijaitsee Sotkamon kunnassa Tipasojan kylässä osoitteessa Hamppulammentie 18 kiinteistöllä 765-407-146-1. Toiminta sijaitsee noin 12 km etäisyydellä Sotkamon keskustasta kaakkoon.

Ampumaradalla on radat kiväärille, pistoolille ja haulikolle. Kivääriradan toiminta on alkanut vuonna 1962, haulikkoradan 1970 ja pistooliradan 1993. Vuosina 2020 ja 2021 vuotuinen laukausmäärä on ollut noin 17 000 ja tulevaisuudessa laukausmäärän arvioidaan olevan enimmillään noin 25 000 laukausta vuodessa. Rataa käyttävät pääsääntöisesti Sotkamon riistanhoitoyhdistyksen jäsenet, Sotkamon Ampujat Ry, lähialueen metsästysseurat ja seuroihin kuulumattomat metsästäjät. Lisäksi erityisesti pistoolirataa käyttävät myös poliisi, rajavartiolaitos ja reserviläiset. Ampumaradan toimintaa ei ole tarkoitus aktiivisesti laajentaa tai kasvattaa, mutta maksimilaukausmäärää on kuitenkin arvioitu hieman ylöspäin, jotta uusien harrastajien mukaantulo olisi mahdollista.

Ampumaradan lajiratojen ampumasuunnat ovat vaihtelevia. Luodikko- ja hirviradan ampumasuunta on kohti pohjoista, pistooliradalla etelään ja haulikkoradalla kaakkoon. Lajiratakohtaisiksi laukausmääriksi vuodessa arvioidaan luodikko- ja hirviradalla yhteensä 6 000, pistooliradalla 10 000 ja haulikkoradalla 8 000.

Toiminta-ajoina hakija esittää kivääri- ja haulikkoradoille ma-su klo 9-21 ja pistooliradalle ma-pe klo 10-20 ja la-su 10-18. Toiminnan arvioidaan painottuvan sulan maan ajalle huhti-lokakuulle, mutta toiminta-aikoja haetaan kuitenkin koko vuoden ajalle, jolloin ampumatoiminta olisi mahdollista vuoden ympäri. Pääsiäisenä, juhannuksena ja joulun pyhinä radalla ei ammuta.

Osoite

Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Tehdaskatu 11
87100 Kajaani

E-mail

ymparistoterveys@sotkamo.fi

Puhelinnumero

(08) 615 5811/vaihe

Valvontayksikköön kuuluvat kunnat

Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo,
Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi

Ympäristövaikutukset ja niiden tarkkailu

Asutus

Lähimpänä ampumarataa sijaitseva vapaa-ajan kiinteistö on noin 800 m etäisyydellä koillisessa ja lähimmät asuinkiinteistöt noin 900 m etäisyydellä pohjoisessa ja pohjoiskoillisessa. 2 km säteellä on noin 20 asuinkiinteistöä ja noin 10 vapaa-ajan kiinteistöä.

Pohjavesi

Ampumarata sijaitsee Riekin-Räätäkkään 1E-luokan pohjavesialueella. Alueen pohjavettä käyttää Pohjois-Tipaksen vesiosuuskunta, jonka vedenottamo sijaitsee noin 1,2 km etäisyydellä ampumaradasta koilliseen. Noin 2,1 km etäisyydellä kaakossa Likolammen rannalla sijaitsee kalanviljelylaitos.

Ampumarata-alueella ja sen lähiympäristössä on yhteensä neljä pohjavesiputkea. Ampumarata-alueelle on asennettu pohjavesiputki elokuussa 2022. Kaksi pohjavesiputkea sijaitsee noin 400 m etäisyydellä koillisessa läheisellä maanainestentoalueella ja yksi putki noin 500 m etäisyydellä luoteessa. Pohjaveden pinta on ollut elokuussa 2022 ampumaradan pohjavesiputkesta mitattuna noin +165 m tasolla ja maanpinta putken kohdalla on noin +185 m. Ampumarata-alueella etäisyyden pohjaveden pintaan arvioidaan olevan 13-35 m tarkastelupisteestä riippuen. Pohjaveden virtaussuunnasta alueella ei ole tutkittua tietoa.

Eurofins Ahma Oy on ottanut lokakuussa 2022 näytteen ampumarata-alueen pohjavesiputkesta. Tulosten perusteella pohjavedessä ei ole tutkituilta osin havaittavissa ampumaratatoiminnan vaikutuksia, mutta hakemuksen liitteenä olevassa riskinarvioinnissa on kuitenkin arvioitu, että pitkällä aikavälillä lyijyn ja antimoinin kulkeutuminen voi aiheuttaa pohjaveteen talousveden laatuvaatimukset ylittäviä pitoisuuksia ampumaradan välittömässä läheisyydessä. Hakija esittää pohjavesitarkkailua tehtäväksi kolmen vuoden välein rata-alueella sijaitsevasta pohjavesiputkesta.

Ampumaradan riskitasoa on arvioitu ympäristöministeriön vuonna 2014 julkaiseman ampumaratojen BAT-ohjeen avulla. Sen perusteella ampumaradan päästöpotentiaali on arvioitu kohtalaiseksi ja pohjavesiriski pieneksi. Koska ampumarata sijaitsee kuitenkin pohjavesialueella, rata on varovaisuusperiaatteen mukaisesti luokiteltu tasoon 2b, eli pohjaveden kannalta vaativa, joka edellyttää mm. rata-alueen kunnostusta toiminnan loputtua.

Hakija esittää kivääri- ja pistooliratojen taustavalleihin toteutettavaksi vesien muodostumista estäviä rakenteita, joilla käytännössä estetään sade- ja sulamisvesien pääsy luotien iskemäalueelle. Haulikkoradalla ammutaan nousevaan rinteeseen, mikä rajoittaa haulien leviämistä. Koska etäisyyden pohjaveden pintaan arvioidaan olevan ampumarata-alueella 13-35 m ja pohjavedessä ei ole havaittu ampumaratatoiminnan vaikutuksia, hakija esittää, että radalla voidaan jatkaa lyijyhaulien käyttämistä, jos tehdään säännöllistä lysimetritarkkailua. Mikäli lysimetritarkkailussa havaitaan haitta-aineiden kulkeutumisen kasvua, siirrytään käyttämään teräshauleja. Ampumaratojen BAT-ohjeen mukaisesti hakija esittää lysimetritarkkailua tehtäväksi 3-6 vuoden välein.

Osoite

Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Tehdaskatu 11
87100 Kajaani

E-mail

ymparistoterveys@sotk.amo.fi

Puhelinnumero

(08) 615 5811/vaihde

Valvontayksikköön kuuluvat kunnat

Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo,
Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi

Pintavesi

Ampumaratakiinteistöllä ei ole ojia, joita pitkin pintavesiä johdettaisiin alueen ulkopuolelle. Lähimmät pintavesimuodostumat ovat yli kilometrin etäisyydellä, eikä ampumaradalta ole niihin selkeää pintavesiyhteyttä. Hakemuksessa on arvioitu, että sade- ja sulamisvedet imeytyvät todennäköisesti ampumarata-alueelle.

Ampumaradan aiheuttama pintavesiriski on arvioitu kokonaisuudessaan pieneksi.

Melu

HMMT Partners Oy on tehnyt keväällä 2022 ympäristömeluselvityksen Huhtikankaan ampumaradalle. Selvitys on tehty melumallinnuksen avulla. Mallinnuksen tuloksia on verrattu valtioneuvoston päätöksen 53/1997 ohjearvoihin, jonka mukaan melutaso ei saa ylittää A-painotettuna ja impulssiakavakiolla määritettynä enimmäistasoa L_{A1max} 65 dB asumiseen käytettävillä alueilla ja 60 dB loma-asumiseen käytettävillä alueilla.

Mallinnuksen perusteella enimmäismelutaso lähimpien asuinkiinteistöjen luona on 60 dB, mutta jää useimmissa tapauksissa alle 55 dB:n, joten VnP 53/1997:n ohjearvo ei ylitä asumiseen käytettävillä alueilla. Pistooliradan laukaumelu ylittää ohjearvon 4 dB:llä ampumaradan eteläpuolella sijaitsevan kolmen vapaa-ajan asunnon ryhmän luona. Pistooliradan ampumasuunta on etelä. Muiden vapaa-ajan asuntojen luona melun enimmäistaso alittaa ohjearvon 60 dB.

Meluntorjuntatoimenpiteeksi hakija esittää ampumaradan käyttöaikojen rajoittamista.

Terveysturvaviranomainen on tutustunut hakemuksen asiakirjoihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pohjavesi

Mikäli ampumaradan maaperää muokataan, tulee noudattaa riittävää varovaisuutta, jotta raskasmetalleja ei pääse vapautumaan ympäristöön.

Terveysturvaviranomainen suosittaa, että radalla siirryttäisiin käyttämään lyijyhaulien sijasta teräshauleja, jotta pohjavesiriski olisi mahdollisimman pieni.

Hakija esittää pohjavesitarkkailua tehtäväksi kolmen vuoden välein ampumarata-alueelle asennetusta pohjavesiputkesta. Koska putki sijaitsee rata-alueen länsilaidalla ja pohjaveden virtaussuunnasta alueella ei ole tietoa, terveysturvaviranomainen suosittaa pohjavesitarkkailun laajentamista myös lähialueen muihin pohjavesiputkiin.

Pohjavesiriskiä arvioitaessa hakemuksessa on viitattu talousvesiasetusten 401/2001 ja 1352/2015 raja-arvoihin, jotka ovat olleet voimassa vielä vuonna 2022 hakemuksen valmistumisen aikaan. Talousvesiasetuksen 1352/2015 muutos tuli kuitenkin voimaan vuoden 2023 alussa, jonka myötä mm. antimoniin ja lyijyn enimmäisarvot muuttuivat. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää lyijyn enimmäisarvon muutokseen, joka puolittui aiemmasta 10 µg/l arvoon 5,0 µg/l. Antimonin enimmäisarvo muuttui 5,0 µg/l arvoon 10 µg/l.

Osoite

Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Tehdaskatu 11
87100 Kajaani

E-mail

ymparistoterveys@sotkamo.fi

Puhelinnumero

(08) 615 5811/vaihde

Valvontayksikköön kuuluvat kunnat

Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo,
Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi

Toimijan tulee omalla toiminnallaan varmistaa, että pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa ei aiheudu.

Pintavesi

Hakemuksen mukaan ampumarata-alueen maaperä on hyvin vettä läpäisevää, alueella ei ole ojia ja lähin pintavesimuodostuma on yli kilometrin päässä, joten ampumaradan pintavesiin kohdistuvat riskit ovat oletettavasti vähäiset.

Melu

Terveydensuojeluviranomainen katsoo, että toimijan ehdottama ampumaradan toiminta-aikojen rajoittaminen on riittävä meluntorjuntatoimenpide vuotuisiin laukausmääriin nähden.

Muilta osin terveydensuojeluviranomaisella ei ole hankkeesta huomautettavaa, mikäli se toteutuu hakemuksessa kuvatulla tavalla.

Sotkamon kunta
Kainuun ympäristöterveyspalvelut

Päivi Nykänen
ympäristöterveysjohtaja

Juha-Matti Markkanen
terveystarkastaja

Tiedoksi

Kainuun ympäristöterveyspalvelut

Osoite

Kainuun ympäristöterveyspalvelut
Tehdaskatu 11
87100 Kajaani

E-mail

ymparistoterveys@sotkamo.fi

Puhelinnumero

(08) 615 5811/vaihde

Valvontayksikköön kuuluvat kunnat

Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo,
Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi